

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

7. - 13. oktobar 2017. godine

Bilten broj 41/2017

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	3
Kako se raspolaže gradskom imovinom	3
Nema „pranja novca“ u transakcijama Malog – nedovoljne informacije iz tužilaštva	4
Saopštenja.....	6
Upravni sud potvrdio - Vlada ne sme da ignoriše zahtev za pristup informacijama	6
Konferencije	7
Aktuelnosti u borbi protiv korupcije i primeri spornih javnih nabavki	7
Mediji	12
Zapaljen automobil uzbunjivaču Zoranu Pandurovu	12

Aktivnosti

Predstavnici TS Rade Đurić i Nemanja Nenadić prisustvuju konferenciji Transparency International u Berlinu. U petak je održan regionalni sastanak ogranaka TI iz Evrope i srednje Azije. U okviru plenarnog dela sastanka najviše je bilo reči o izazovima sa kojima se susreću ogranci TI širom regiona. Poslednjih godina je sve rašireniji problem autoritarnih režima i političkih lidera, kako u samoj EU, tako i van nje, koji imaju negativan stav prema bilo kom vidu kritike i kontrole, kao i prema organizacijama civilnog društva uopšte. U takvom okruženju rad antikorupcijskih aktivista je otežan, a dodatan problem predstavlja to što ni EU, koja ima sopstvene dileme i probleme, nije u mogućnosti da u dovoljnoj meri podrži vladavinu prava.

Na ovom sastanku je održano nekoliko radionica na kojima antikorupcijski aktivisti razmenjuju ideje i iskustva iz istraživanja, inicijativa i projekata. Između ostalog, predstavnici TS su učestvovali na radionicama koje su posvećene pitanju uloge „novca u politici“, istraživanjima o transparentnosti lokalnih samouprava, obrazovnim programima o korupciji, korišćenju otvorenih i digitalizacije podataka za borbu protiv korupcije i radu antikorupcijskih savetovališta.

TS je u Beogradu prošle nedelje organizovala konferenciju za novinare na kojoj smo govorili o javnim nabavkama. Predstavili smo nekoliko karakterističnih primera spornih javnih nabavki i najavili da ćemo podneti inicijative za unapređenje pojedinih zakonskih rešenja. Novinarima smo predstavili i kratku analizu u vezi sa formiranjem Saveta za sardanju sa Rusijom i Kinom. Opširnije o ovome u poglavlju "Konferencije".

U prošloj nedelji stigla nam je presuda Upravnog suda kojom je naloženo da Vlada Srbije odluči po zahtevu kojim smo tražili dokumente u vezi sa koncesijom za aerodrom Nikola Tesla. Detaljnije u poglavlju "Saopštenja".

Naše Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) bilo je aktivno i ove nedelje, kao i prethodnih 11 godina. Građani se javljaju na besplatni broj 0800 081 081, mejlom na ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, kroz poruke na našoj FB stranici.

Na Fejsbuk stranici TS u protekloj nedelji objavili smo devet komentara u vezi sa antikorupcijskim temama, linkova, vesti. Na sajt smo postavili deset tekstova, dokumenata, obaveštenja i analiza. U medijima su u prošloj nedelji objavljene 64 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije ili vesti u kojoj je citiran stav predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Kako se raspolaže gradskom imovinom

12. oktobar 2017.

Mediji su prethodnih dana, pišući o izveštaju Saveta za borbu protiv korupcije o raspolaganju nepokretnostima grada Beograda, najviše pažnje posvetili nalazu da je dug dve kompanije od 566,4 miliona dinara iz 2013. godine "nestao" u spisku potraživanja iz 2015. godine. Tako su u drugom plan u ostali zabrinjavajući podaci o dugovima za naknadu za uređenje građevinskog zemljišta, drastičnom smanjenju prihoda od zakupa zemljišta i posebno o nepostojanju uređenih i dostupnih podataka o davanju u zakup poslovnog prostora, stanova i zemljišta u vlasništvu Grada Beograda.

Što se tiče naknade za uređenje građevinskog zemljišta, treba se podsetiti da je "leks specijalisom" za "Beograd na vodi" omogućeno da investitor ne plati naknadu od 33,7 milijardi dinara, što je dvostruko više od ukupne naplate za tu svrhu od početka 2011. godine do kraja 2015. godine. Investitor će umesto toga da izgradi objekte javne namene. Kakve objekte i u kome roku, ne zna se. Kao što se ne zna da li je nešto od onoga što je sada izgrađeno, urađeno i medijski promovisano (deo šetališta i restoran koji se tretira kao "promotivni štand") smatra objektima javne namene.

Savet u izveštaju navodi nije uspeo, "zbog nepostojanja podataka" da utvrdi koje se stvarno katastarske parcele u vlasništvu Grada Beograda izdaju u zakup i po kojoj ceni, pa ni da utvrdi koliko je godišnje ostvaren prihod po tom

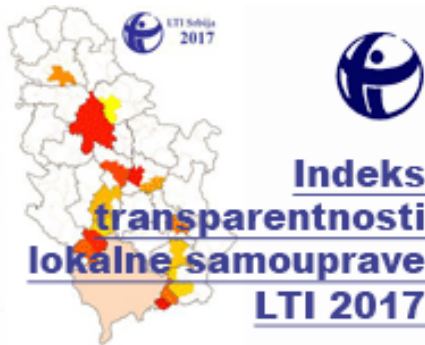
osnovu i kolika je površina građevinskog zemljišta stavljena u tu funkciju.

Konfuzni su i podaci o izdavanju poslovnog prostora. Postoje značajna neslaganja u vezi sa ukupnom površinom poslovnog prostora u vlasništvu grada, površinom izdatog prostora, velika odstupanja između fakturiranih i naplaćenih iznosa, kao i nelogičnosti u vezi sa jediničnom cenom izdavanja poslovnog prostora. U izveštaju Saveta nalaze se podaci o izdavanju poslovnog prostora dobijeni od gradskog sekretarijata, sa adresama, površinama i iznosu zakupa. Nedostaju, međutim, podaci o zakupcima.

Podsećamo da je Transparentnost Srbija u okviru rangiranja opština po Indeksu lokalne samouprave, kao jedan od indikatora ocenjivala i dostupnost podataka o imovini jedinice lokalne samouprave i načinu njenog korišćenja. U istraživanju 2015. godine 21 od ukupno 168 jedinica lokalne samouprave je odgovorila da su podaci dostupni, fizički, u prostorijama nadležnih službi.

U istraživanju 2017. godine, kada je traženo da na sajtu budu objavljena evidencija imovine (nekretnina) u vlasništvu JLS koje su date u zakup, sa podacima o zakupcima, ceni i trajanju zakupa, niti jedna od 15 posmatranih opština nije imala dostupne te podatke.

Stoga je značajna preporuka Saveta za borbu protiv korupcije da "Republički geodetski zavod, Republička direkcija za imovinu i Grad Beograd zajednički predlože pravnu regulativu, na osnovu koje bi se uspostavila međusobna koordinacija, radi usaglašavanja podataka o evidenciji nepokretnosti u javnoj svojini, čime bi se stekao preduslov za transparentno raspolaganje nepokretnostima".

Treba ukazati na još nekoliko preporuka Savet akoje bi mogle da unaprede stanje u ovoj oblasti, ali i utvrde odgovornost za sadašnje stanje: da se ograniče ovlašćenja gradonačelnika u delu pribavljanja, prometa, otuđenja, davanja u zakup građevinskog zemljišta i ostalih nepokretnosti i da ona pređu u nadležnost Skupštine grada; da Državna revizorska institucija izvrši reviziju finansijskih izveštaja Direkcije za građevinsko zemljište i izgradnju grada Beograda; da Državna revizorska institucija svake godine vrši reviziju finansijskih izveštaja grada Beograda; da Budžetska inspekcija izvrši kontrolu trošenja sredstava ostvarenih po osnovu korišćenja imovine grada Beograda.

Nema „pranja novca“ u transakcijama Malog – nedovoljne informacije iz tužilaštva

9. oktobar 2017.

Po [oceni Višeg javnog tužilaštva](#) ni ono što smo svojevrsno ocenili kao „[pokaznu vežbu pranja novca](#)“ ne predstavlja to krivično delo. To se posredno može zaključiti iz tvrdnje VJT, koja je data u odgovoru novinarki „Pištaljke“: „Iz prikupljenih podataka, kao i analizom istih, Više javno tužilaštvo u Beogradu je našlo da ne postoje dokazi koji bi ukazali da se u radnjama gradonačelnika Siniše Malog stiču elementi bilo kog krivičnog dela iz nadležnosti višeg tužilaštva“.

Za krivično delo pranja novca, iz člana 245. Krivičnog zakonika nadležna su viša javna tužilaštva. Izuzetak predstavljaju situacije kada postoji nadležnost Tužilaštva za organizovani kriminal. To su slučajevi kada imovina koja je predmet pranja novca potiče od vršenja krivičnog dela organizovane kriminalne grupe i pojedinih koruptivnih krivičnih dela u koje su uključeni visoki funkcioneri.

Međutim, jasno je da VJT u Beogradu nije smatralo da postupak treba da se vodi pred Tužilaštvom za organizovani kriminal, jer se kaže da su spisi upućeni Osnovnom JT u Beogradu, radi ispitivanja eventualne odgovornosti za krivična dela koja su u njihovoj nadležnosti (neprijavlivanje imovine ili davanje lažnih podataka o imovini). I inače, malo je verovatno da bi slučaj pranja novca, opisan u ranije objavljenim tekstovima „KRIK“-a, mogao biti u nadležnosti TOK. Naime, Siniša Mali, u doba kada je došlo do sumnjivih transakcija, nije imao svojstvo javnog funkcionera.

Krivično delo iz člana 245. KZ može da se izvrši na više načina. Po prvom stavu može da se goni osoba koja izvrši konverziju ili prenos imovine, „sa znanjem da ta imovina potiče od kriminalne delatnosti, u nameri da se prikrije ili lažno prikaže nezakonito poreklo imovine“, kao i onaj ko „prikrije ili lažno prikaže činjenice o imovini sa znanjem da ta imovina potiče od kriminalne delatnosti, ili stekne, drži ili koristi imovinu sa znanjem, u trenutku prijema, da ta imovina potiče od kriminalne delatnosti“.

Stav drugi predviđa veću kaznu za slučaj veće vrednosti imovine (preko 1,5 milion dinara), stav treći predviđa veću kaznu ako je reč o imovini koju je okrivljeni sam pribavio kriminalnom delatnošću, stav četvrti odgovornost za članove grupe. Peti stav predviđa odgovornost i manju kaznu za one koji nisu prali novac sa namerom, ali su imali „svesni nehat“, mogli su da znaju i bili su dužni da znaju da novac ili imovina predstavljaju prihod ostvaren kriminalnom delatnošću.

S obzirom na to da Više javno tužilaštvo, kao ni u mnogim drugim slučajevima, nije objavilo ni jedan podatak na osnovu kojeg bi se moglo zaključiti koje provere je vršilo i kako je došlo do zaključka da krivične odgovornosti nema, nije moguće ni oceniti da li je ta odluka zakonita.

Drugim rečima, nije poznato da li je Tužilaštvo ispitivanjem došlo do zaključka da je transferisani novac bio legalnog porekla.

Podsećamo, ono što je izazvalo sumnju kod Agencije za borbu protiv korupcije da je reč o pranju novca, bila je okolnost da je preduzeće u vlaništvu Siniše Malog, prodato za preko pola miliona dolara, („Ferdi Genetics“), bila firma „sa jednim zaposlenim i neznatnim finansijskim

pokazateljima“ i da je za plaćanje firma „Alessio investment ltd“ koristila račun u švajcarskoj banci „UBS AG“. Inače, UBS banka je bila glavni akter afere oko utaje poreza i skrivanja računa američkih državljana, zbog čega je američkoj državi morala da plati kaznu od 780 miliona dolara.

Na kraju, skrećemo pažnju na to da je u Skupštinu stigao [predlog novog Zakona o sprečavanju pranja novca](#). Transparentnost Srbija će uskoro formulirati svoje predloge za izmene i dopune ovog zakona (naročito u vezi sa definicijom „funkcionera“, kao lica koja podležu posebnim proverama), koje ćemo dostaviti svim poslaničkim grupama, kao i Ministarstvu finansija, koje nije organizovalo javnu raspravu o nacrtu ovog akta (održane su konsultacije sa NBS i poslovnim bankama), iako je imalo zakonsku obavezu da to učini. Ujedno pozivamo sve čitaoce da nam dostave svoje predloge i ukažu na odredbe ovog akta koje bi se mogle poboljšati.

Saopštenja

Upravni sud potvrdio - Vlada ne sme da ignoriše zahtev za pristup informacijama

9. oktobra 2017.

Upravni sud usvojio je tužbu organizacije Transparentnosti Srbija i naložio Vladi Republike Srbije da u roku od 15 dana postupi po zahtevu kojim su tražene informacije od javnog značaja u vezi sa koncesijom za Aerodrom "Nikola Tesla". Iz [presude](#) se vidi da je Generalni sekretarijat Vlade potvrdio prijem zahteva od TS, kao i urgencije, ali da ni po dobijanju tužbe nije postupio. Iz toga je očigledno da nije reč o slučajnom propustu, već o jasnoj nameri uskraćivanja prava na pristup informacijama, koje je pri tom prouzrokovalo dodatno angažovanje Upravnog suda. Podsećamo da kod zahteva za pristup informacijama tzv. „ćutanje uprave“ uopšte nije dozvoljeno, već podleže prekršajnoj odgovornosti.

Transparentnost Srbija od februara ove godine pokušava da dođe do kopije koncesionog akta i Studije opravdanosti za Aerodrom "Nikola Tesla", odnosno, do delova tih akata na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da li je odabrani model koncesije za Srbiju povoljniji od alternativnih rešenja (npr. ulaganje sopstvenog kapitala Aerodroma ili sredstava iz kredita u proširenje kapaciteta, neki drugi oblik javno-privatnog partnerstva ili privatizacija). Podsećamo da smo po istovetnom zahtevu od Ministarstva saobraćaja prvo dobili [odgovor](#) „da bi objavljivanjem ova dva dokumenta bili ugroženi vitalni interesi Republike Srbije“. Osnovanost takve tvrdnje smo osporili, ukazavši pri tom da bi možda bila opravdana delimična, ali nikako tajnost celokupnih dokumenata. Poverenik je naložio dostavljanje dokumenata, a iz Ministarstva je stigao novi [odgovor](#) - da oni uopšte ne poseduju ni koncesioni akt ni studiju!

Upravni sud je ovom presudom naložio Generalnom sekretarijatu Vlade Srbije da postupi po zahtevu za pristup informacijama od javnog značaja od 14. februara 2017. godine, „bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema presude“. U tom roku, na osnovu Zakona, Vlada može da dostavi kopije traženih dokumenata, ili da donese rešenje kojim se zahtev u potpunosti ili delimično odbija zbog nekog od razloga koje Zakon o slobodnom pristupu informacijama prepoznaje.

Jedan od proklamovanih ciljeva Akcionog plana koji je Vlada usvojila u okviru evropskih integracija Srbije jeste poboljšanje pravila slobodnog pristupa informacijama i njihovo sprovođenje u praksi (u pitanju je aktivnost 2.2.5. iz Akcionog plana za poglavlje 23 EU integracija Srbije, koji je usvojila Vlada Republike Srbije u aprilu 2016.). Ovaj primer pokazuje, međutim, da ne postoji dovoljno volje da Vlada ispuni ni postojeće zakonske obaveze. Transparentnost Srbija je dve godine, od prvih pominjanja mogućeg javno-privatnog partnerstva radi daljeg razvoja aerodroma, ukazivala da Zakon o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama propisuje da je pre ulaska u takav aranžman neophodno uraditi studiju koja bi pokazala da je upravo koncesija najbolji način za postizanje željenog cilja. U konkretnom slučaju, još je bitnije da građani dobiju uverljive informacije o razlozima za koncesiju, zbog činjenice da su zvaničnici godinama ponavljali da beogradski aerodrom posluje odlično i da ostvaruje velike prihode, a tadašnji premijer Aleksandar Vučić je izjavio "sami u stanju da ulažemo u aerodrom".

Konferencije

Aktuelnosti u borbi protiv korupcije i primeri spornih javnih nabavki

11. oktobra 2017.

Predstavnici Transparentnosti Srbija predstavili su danas primere spornih javnih nabavki, kao i kratku analizu u vezi sa formiranjem Saveta za saradnju sa Rusijom i Kinom. Na konferenciji za novinare u prostorijama TS govorili su predsednik udruženja prof Vladimir Goati, programski direktor Nemanja Nenadić i saradnik TS Rade Đurić.

Prema oceni TS, Nacionalni savet za saradnju sa Ruskom Federacijom i Narodnom Republikom Kinom je radno telo Vlade, kakva ona može da osniva i ukida po svom nahođenju. Ono što je karakteristično jeste da nije vremenski oročeno trajanje Saveta. Poređenja radi, na sličan način je osnovan i Savet za borbu protiv korupcije, koji još uvek traje. Specifičnost za ovo radno telo jeste to što je predviđeno da postoji posebna služba koja će raditi za njega –

ta služba Vlade je osnovana Uredbom o kancelariji Nacionalnog saveta za koordinaciju saradnje sa Ruskom Federacijom i Narodnom Republikom Kinom. S obzirom na to da nije rađen rebalans budžeta, za rad ove kancelarije i Saveta, ukoliko su izdvojena neka sredstva, ona su data iz budžetske rezerve.

TS ocenjuje da je ova odluka sporna zbog toga što se formira posebno radno telo radi realizacije međunarodnih sporazuma, a pri tom se izdvajaju samo dve države, iako Srbija ima takve sporazume zaključene i sa drugim državama. Formiranje ovakvih tela se obično pravda nedovoljnom koordinacijom između državnih organa. Međutim to je problem koji upravo treba da se rešava unutar Vlade, a ne tako što će se formirati neko posebno telo za povezivanje više ministarstava .

U tom kontekstu treba se podsetiti i primera vladinog **Koordinacionog tela za sprovođenje Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije 2013-2018**. Ovo telo koje je osnovano radi boljeg ispunjavanja obaveza u oblasti borbe protiv korupcije, sastaje se izuzetno retko. Ne zna se čak ni da li je to telo uopšte zasedalo posle izbora aktuelne Vlade u junu 2017 (koordinacionim telom bi trebalo da predsedava premijerka). Nema informacija ni o bilo kakvim efektima te koordinacije u dosadašnjem periodu. U julu 2016. godine Ustavni sud je objavio da će razmotriti da li je osnivanje Vladinog koordinacionog tela uopšte u skladu sa Ustavom i zakonima, ali od tada nema novih podataka o postupanju u tom predmetu. U tom smislu postoji nekoliko spornih pitanja, među kojima su pokušaj Vlade da koordinira rad

zakonodavne i sudske vlasti i nezavisnih državnih organa, nesaglasnost sa Strategijom za borbu protiv korupcije, kao i okolnost da telom Vlade rukovodi premijer.

Zakon o javnim nabavkama i trovanje hranom

Početak oktobra 2017. veliku pažnju javnosti privukao je slučaj trovanja 136 đaka iz pet beogradskih osnovnih škola, koje su obroke kupovale od istog dobavljača, špagete sa bolonjez sosom. Vlasnik firme je uhapšen, isporuke obroka su privremeno obustavljene. Gradski menadžer Goran Vesić je označio kao krivca škole koje su kupovale obroke po kriterijumu najniže ponuđene cene, pa se „zato događaju ovakve stvari. S druge strane, opozicione stranke ističu da je vlasnik firme koja je isporučivala hranu opštinski većnik na Zvezdari i „visoki funkcioner SNS“, da se firmi uvećao profit u poslednje dve godine, te da većnik nije ni smeo da se bavi ovim privatnim biznisom zbog zabrane iz člana 30. Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije.

Istraživanje TS

Kako bismo proverili koliko su ove tvrdnje relevantne i gde bi mogli da budu eventualni sistemski problemi, **Transparentnost Srbija** je **analizirala četiri postupka javnih nabavki** pripremanja i dostavljanja hrane u osnovnim školama u kojima su se deca otrovala hranom. U poređeno smo ispratili i **istovetne nabavke u četiri druge škole kako bismo utvrdili da li ima razlika** u načinu na koji su sprovedene.

Analizirali smo osnovne elemente postupaka: način na koji je sačinjena i opisana tehnička specifikacija, dodatne uslove u postupku, sredstva obezbeđenja, kriterijum koji je primenjen u izboru ponuda i odnos između procenjene i ugovorene vrednosti.

Da li je najniža ponuđena cena problem?

Najniža ponuđena cena je jedan od dva legitimna kriterijuma kod sprovođenja javnih nabavki (drugi je ekonomski najpovoljnija ponuda, koja može da obuhvati i druge elemente pored cene, poput roka isporuke i dodatnih kvaliteta proizvoda). To što je najniža cena kriterijum za odabir ponude nipošto ne znači da je naručilac dužan da kupi robu lošeg kvaliteta. Naprotiv, **naručilac je taj koji određuje** šta mu je potrebno i definiše **minimalne prihvatljive standarde kvaliteta**. Tek u okviru tih zadatah uslova se kupuje po najnižoj ponuđenoj ceni. Dakle, problem nije kriterijum najniže cene, već eventualno može biti to što naručilac nije umeo ili želeo da navede u konkursnoj dokumentaciji koji kvalitet roba i usluga traži i na koji način će da proveri da li je taj kvalitet ispunjen. Eventualno prihvatanje skuplje ponude ne bi moglo da spreči nastupanje problema poput ovog, jer bi ugovorne obaveze dobavljača hrane u svakom slučaju bile iste (samo bi škole plaćale veću cenu za to).

Analiza je pokazala da je kriterijum najniže ponuđene cene bio primenjen u svim školama – i tamo gde je došlo do trovanja i tamo gde nije.

Dodatni uslovi – da li je nešto nedostajalo?

Uparedna analiza nam je poslužila kako bismo sagledali da li su škole u kojima je došlo do trovanja postupale lošije od drugih, da li su propuštanjem da postave neki dodatni uslov za nabavku dovele sebe u veći rizik od ovakvog ishoda. Pažnju su nam najpre privukli dodatni uslovi koji su u osnovi isti kod svih naručilaca (HACCP sistem bezbednosti hrane, mikrobiološka ispitivanja namirnica i briseva, radno angažovana lica u pripremi hrane i dostavna vozila). Razlikovali su se detalji oko načina dokazivanja dodatnih uslova. Tako smo uočili da su neki naručiocci zahtevali samo ugovor sa laboratorijom koja vrši mikrobiološka ispitivanja, a neki samo potvrdu o uvedenom HACCP standardu. Bilo je naručilaca koji nisu posebno zahtevali kuvare kao radno angažovana lica.

Samo jedan naručilac je zahtevao redovno ažuriran HACCP i termose od precizno određenog kvaliteta i materijala. Ipak, možemo da zaključimo da razlike u zahtevima i načinima na koje se ti zahtevi dokazuju ipak nisu dovele do štetnih posledica, s obzirom na to da je problem nastupio i kod škole koja je najbolje specificirala zahteve.

Jedino u postupku jedne od škola smo uočili da je zahtevano dostavljanje sanitarnih knjižica zaposlena lica koja dolaze u dodir sa hranom, zadužena su za pripremu obroka ili transport. Ni to, međutim, nije sprečilo trovanje, jer je reč o jednoj od škola u kojoj se desilo trovanje.

Sredstva obezbeđenja i drugi aspekti postupka

Bez obzira na to kako su propisani uslovi i kriterijumi, ključno je da naručilac proverava ispunjavanje ugovornih obaveza i da ima na raspolaganju efikasna pravna sredstva da se obezbedi od lošeg obavljanja posla. Analiza je pokazala da su **sredstva obezbeđenja bila identična** kod svih naručilaca (menice na 10% vrednosti ugovora), što je u granicama uobičajenog za javne nabavke male vrednosti. Konkurencija je postojala, jer je prosečan broj ponuda u ova četiri postupka bio 3, a ako proširimo uzorak na druge nabavke, taj broj pada na nešto više od 2 ponude. Međutim, i taj broj konkurenata se može smatrati malim s obzirom na to da postoji znatno veći broj firmi koje pružaju usluge pripreme i dostave hrane školama, a koje se nisu javile ili se nisu javljale u svim nabavkama.

U tom smislu, bitno je ispitati da li je bilo neke neformalne podele tržišta među mogućim konkurentima. Nije bilo podnetih zahteva za zaštitu prava, a odnos procenjene i ugovorenih vrednosti ni u jednom postupku nije ukazivao na nedozvoljene dogovore. Postoje značajne razlike u ugovorenim cenama, koje mogu biti posledica različitih zahteva naručilaca.

Sanitarni uslovi

Osnovno pitanje jeste kako je, a računajući na uvedeni sistem kontrole pripreme hrane, lice zaduženo za pripremu ili transport moglo sanitarno neispravno ući u proces pripreme ili prevoza?

Analizirajući ove postupke, zaključili smo da je način nabavljanja usluga pripreme i dostave hrane kroz sistem javnih nabavki u osnovi dobro postavljen. Zahtevani dodatni uslovi (uz određene dodatke i detaljnije dokazivanje u cilju podizanja maksimalnog kvaliteta i sigurnosti) su upravo oni koji su neophodni da bi se dobilo ono što se traži.

Gotovo identičan rezultat bi se verovatno dobio i kada bi kao kriterijum izborabila uzeta ekonomski najpovoljnija ponuda. U tom slučaju, ponuđeni elementi kriterijuma ne bi mogli da pruže neki suštinski pomak u sigurnosti isporuke, jer je jedino primereno da higijenski zahtevi budu uslov da se na nabavku konkuriše a ne element koji povećava šanse da se dobije posao.

Smatramo da bi radi sprečavanja ovakvih slučajeva u budućnosti trebalo razmotriti sledeće mere:

- **veći broj obaveznih mikrobioloških testiranja**, s obzirom da je sada prilično nejasno da li se testira uzorak svakepotencijalno rizične hrane (na primer meso ili mleko) ili se provere vrše u dužim periodima;
- **obavezno dostavljanje dokaza ispravnosti sanitarnih knjižica**, koje bi morali da pribave svi učesnici u pripremi i dostavljanju hrane, i da ih imaju sve vreme pružanja usluga;
- **oštrija interna kontrola i nadzor od strane naručilaca u pogledu ispunjavanja zahtevanih uslova za vreme izvršenja ugovora**. Interna kontrola se ne sme svoditi, kao što često biva, samo na preobrojavanje isporučenih obroka, već i na kontrolu kvaliteta, provereda li se mikrobiološka testiranja vrše redovno, da li se uopšte vrše, kao i da li lica uposlena na pripremi hrane poseduju važeće sanitarne knjižice i slično;
- **ispravnost laboratorija koje vrše mikrobiološka testiranja kao i redovnije nadgledanje od strane nadležnih inspekcija**, kao i **ozbiljnost sprovođenja HACCP analiza potencijalnih makrobioloških opasnosti**;
- od pomoći bi bila i standardizacija uslova za ovakve nabavke (minimalni dodatni uslovi), na nivou čitave zemlje ili grada Beograda, kao i primena najboljih praksi u pogledu načina sprovođenja postupka i rešavanja problema (npr. okvirni sporazum, kako bi se u slučaju da jedna firma ne može da ispuni ugovor angažovala druga bez sprovođenja novog postupka javne nabavke).

Nelogičan i štetan uslov u nabavci usluga prigradskog prevoza

Transparentnost Srbija je, u svojstvu građanskog nadzornika, **uložila zahtev za zaštitu prava** osporavajući jedan od postavljenih uslova za ponuđače koji će u narednih deset godina prevoziti stanovnike dela prigradskih naselja Beograda - tzv. "potez 500". Zahtev je podnet pošto **gradski sekretarijat za saobraćaj, posle nekoliko upita i predloga nije izmenio konkursnu dokumentaciju u delu koji smatramo da ne služi svrsi ove nabavke, a da može doneti štetu kroz smanjenje konkurencije.**

Naime, kao eliminacioni uslov pred prevoziocima je postavljeno i to da raspolažu sa najmanje 55 autobusa starih do tri godine. S druge strane, za naručioca je prihvatljivo da tokom realizacije ugovora prevoz vrše autobusi starosti do 13 godina, bilo da se to čini uključivanjem zamenskih vozila ili tako što će "početni" autobusi sa početka primene ugovora ostariti do te granice. Postavljanjem takvog uslova su iz nadmetanja isključene firme koje trenutno imaju dovoljan broj autobusa starih između 3 i 13 godina, umesto da se obavežu da vozni park periodično obnove tokom trajanja ugovora ako dobiju posao.

Uslov nije u skladu sa ciljem ugovora (prevoz putnika po određenim standardima kvaliteta). Nije moguće naći razumno objašnjenje zbog čega bi naručilac postavio kao uslov bez koga se ne može da u 2018. godini putnike prevoze trogodišnji, a u 2027. trinaestogodišnji autobusi. Jedino logično bi bilo da je maksimalna starost autobusa postavljena jednako, kako na početku, tako i tokom trajanja ugovora. U skladu sa time, naručioci bi tokom trajanja ugovora obnavljali vozni park (ne moraju istim autobusima da vrše prevoz svih deset godina). U dopisima i u zahtevu za zaštitu prava smo ukazali na to da bi Republika Srbija ili Grad Beograd trebalo da usvoje pravila u pogledu starosti vozila koja mogu obavljati prevoz putnika, umesto da naručioci proizvoljno postavljaju takve uslove u budućim nabavkama. Inače, prema zvaničnim podacima, prosečna starost vozila GSP Beograd je blizu deset godina.

Iako gradski sekretarijat navodi da u registru vozila privatnih prevoznika postoji oko 260 autobusa koji ispunjavaju tražene uslove, te da je moguća i konkurencija iz inostranstva, sa razlogom se može očekivati da će dodatni uslov umanjiti broj firmi koje se nadmeću, što se može negativno odraziti i na krajnju cenu. Pored toga, evidencija koju poseduje Grad obuhvata i autobuse koji su već u upotrebi, tako da ne može da bude osnov za zaključivanje da će postojati konkurencija.

Podsećamo da je glavni problem javnih nabavki i javno-privatnih partnerstava u Srbiji upravo mala konkurencija. Na osnovu pitanja koja su postavljala pojedina zainteresovana lica tokom postupka, a koja su objavljena na Portalu javnih nabavki, može se zaključiti da postoje firme koje bi se javile ukoliko bude promenjen ovaj diskriminatoran uslov.

Inače, prema objavljenim podacima maksimalna sredstva koja će biti isplaćena privatnim prevoziocima po osnovu ovog ugovora **u desetogodišnjem periodu iznose 11.328.750.000 dinara (oko 95 miliona evra)**. Prema ranije objavljenim informacijama, razlog za ulazak u ovu vrstu aranžmana jeste to što „JKP GSP "Beograd" ne može svojim prevoznim kapacitetima da zadovolji potrebe za prevozom putnika na teritoriji grada na linijama na kojima im je poveren prevoz“, pa je odobreno javno-privatno partnerstvo. Istovremeno, mediji su ukazali na zbunjujuću okolnost da je Grad pripremao slično partnerstvo za surčinske linije ("potez 600") i da je nakon što je već doneo odluku o dodeli ugovora usledila iznenadna odluka o obustavi postupka, a kao razlog je navedena kupovina novih zglobnih autobusa GSP-a.

Naručilac nije prihvatio da otkloni nelogične i štetne delove uslove ni nakon što smo uložili zahtev za zaštitu prava, pa je postupak nastavljen pred Republičkom komisijom za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki. Na izjašnjenje Gradskog sekretarijata smo odgovorili dopisom i u toj fazi postupka.

Prema Zakonu o javnim nabavkama Republička komisija za zaštitu prava je već trebalo da odluči u ovom slučaju u roku od 20 dana od dana dostavljanja kompletne dokumentacije, odnosno, prema podacima kojima raspolažemo, do 4. oktobra 2017.

Mediji

Zapaljen automobil uzbunjivaču Zoranu Pandurovu

Nedeljnik, 12. oktobar 2017.

Uzbunjivaču Zoranu Pandurovu, koji je ukazao na korupciju u novosadskoj Komunalnoj inspekciji, u noći između utorka i srede zapaljen je automobil ispred njegovog stana. Uviđaj je pokazao da je požar podmetnut. Pandurov smatra da je upravo njegova uloga u razotkrivanju korupcije razlog za paljenje automobila. "Više sam nego siguran ko bi mogao biti nalogodavac. Jednostavno, to su uradili oni ljudi i organizacije koje su bile pogođene uzbunjivanjem i koji su pretrpeli posledice od strane države, jer je država u pravosnažnom postupku rekla da su uzbunjivači u pravu", rekao je Pandurov za N1.

Prva pravosnažna presuda za lice povezano sa uzbunjivačem u Srbiji doneta je u korist upravo Zorana Pandurova, inače pravnika iz Uprave za inspeksijske poslove Grada Novog Sada. Bila je to druga istorijska presuda u srpskom pravosuđu, doneta posle nešto više od mesec dana od presude u korist uzbunjivača Marije Beretke, koleginice, prijateljice i kume Zorana Pandurova. Marija i Zoran zajedno su ukazivali na korupciju u gradskoj upravi Novog Sada, i trpeli šikaniranje, premeštanje na drugo radno mesto, pa čak i pretnje.

Apelacioni sud u Novom Sadu presudio je da je Grad Novi Sad, tj. gradska Uprava za inspeksijske poslove izvršila štetnu radnju prema Zoranu Pandurovu, koji zbog pretrpljenog straha i povrede časti i ugleda treba da dobije, više simboličnih, 180.000 dinara. Sud je utvrdio da je Pandurov stradao zbog pomaganja i savetovanja uzbunjivača Beretke kako da izvrši uzbunjivanje i ukaže na nezakonitosti u radu Uprave, da je raspoređivan na lošija radna mesta koja nisu u skladu sa njegovim kvalifikacijama. Uprava to više neće moći da radi, jer je sud zabranio ponavljanje te štetne radnje, a obavezao je Grad Novi Sad da objavi presudu u listu sa tiražem od najmanje 100.000 primeraka.

Zoran Pandurov je još pre nekoliko meseci u razgovoru za Nedeljnik rekao da mu je, baš kao i Mariji, jedini motiv u ovoj iscrpljujućoj i dvogodišnjoj borbi želja da pobedi pravda.

The screenshot shows the top part of the Nedeljnik website. At the top is a red navigation bar with the logo 'Nedeljnik' and a search bar. Below it is a black bar with various category links: NASLOVNA, POLITIKO, MAGAZIN, TURNING POINTS, VELIKE PRIČE, ZDRAVLJE, ORIGINAL, LE MONDE, KOLUMNJE, FOTO, VIDEO. The main article title is 'DRUŠTVO' followed by 'Biti "zviždač" u Srbiji: Zapaljen automobil uzbunjivaču Zoranu Pandurovu'. Below the title is a short introductory text: "Više sam nego siguran ko bi mogao biti nalogodavac. Jednostavno, to su uradili oni ljudi i organizacije koje su bile pogođene uzbunjivanjem i koji su pretrpeli posledice od strane države, jer je država u pravosnažnom postupku rekla da su uzbunjivači u pravu", rekao je Pandurov. The date 'Datum: 12/10/2017.' is visible at the bottom right of the article snippet.

- KOMENTARI
- FACEBOOK
- TWITTER
- PINTEREST
- GOOGLE+

Uzbunjivaču Zoranu Pandurovu, koji je ukazao na korupciju u novosadskoj Komunalnoj inspekciji, u noći između utorka i srede zapaljen je automobil ispred njegovog stana. Uviđaj je pokazao da je požar podmetnut. Pandurov smatra da je upravo njegova uloga u razotkrivanju korupcije razlog za paljenje automobila.

Foto: Igor Favišević, Nedeljnik

Zoran kaže da je on reagovao po savesti kada mu se Marija Beretka obratila a on shvatio da se od nje očekuje da nesvesno učestvuje u krivičnom delu. Kako je Marija odlučila da prijavi šefove zbog nezakonitog obustavljanja postupaka, Pandurov je odlučio da joj pomogne pravnim savetima i iskustvom policajca koji je radio u privrednom kriminalu. Pandurov podseća da ni njegova koleginica ni on nisu imali bilo kakvu nameru da se povlače po sudovima, već samo da se zaštite i izađu iz toga. Prvo ju je savetovao da obavesti šefove da to što rade jeste krivično delo, a onda je prihvatio da kao stručno lice verifikuje podatke koje je dala Agenciji za borbu protiv korupcije kao uzbunjivač.

Kako su njihovi identiteti otkriveni, usledio je bes nadređenih. Oboje su premešteni na druga, lošija radna mesta. Zoran Pandurov je iz Odseka za komunalne sisteme nalogom prebačen da radi u "Zelenom pauku", posle žalbe novim nalogom da vozi auto po gradu i traži nepropisno parkirana vozila koja će pauk pokupiti, iako je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom. Kako te odluke o premeštanju nisu bile u skladu sa zakonom, Beretka je vraćena na stari posao presudom u radnom sporu, a Zoran Pandurov privremenom merom Višeg suda, pošto je podneo tužbu u vezi sa uzbunjivanjem.

Pandurov je, govoreći o zloupotrebama i načinu na koji su obustavljeni predmeti u Upravi, pre nekoliko meseci za Nedeljnik rekao da je problem što su gradski funkcioneri napravili kategorizaciju građana po kojoj su "povlašćeni svi prijatelji, rođaci, zvezde, oni koji daju novac, oni s kontrauslugama". On danas ponavlja da je Marijin i njegov isključivi cilj bio da se korupciji stane na put. Marija i Zoran su svedoci u krivičnom postupku protiv svojih šefova, Vladimira Balabana i njegovog nekadašnjeg zamenika Dejana Šijaka, sada načelnika u Upravi. "Nemamo pakosnu želju da naši nadređeni budu teško osuđeni, već da se ta pojava žigoše i da ljudi znaju da ne može više tako da se radi, da ne prolaze protekcije, podmićivanja, sakrivanja predmeta. Što se nas tiče, oni mogu da prođu i sa opomenom, samo da se jednom zna da u Srbiji više tako ne može. I zbog naše dece i unuka koji ostaju ovde da žive." "Treba da svedočimo protiv šefova i tu zaista postoji strepnja, prikiveni strah, jer teče taj krivični postupak protiv njih i glavni pretres je u toku. Oni su i dalje na svojim poslovima, ostali su tu sve vreme. Mislim da je zbog toga veoma važno što se javnost uključila u celu našu priču, jer tek kad je Pištaljka počela da nas prati, da se o tome piše, ceo proces se preokrenuo. Zaista znam da je pravda vrlo spora, da nije lako izdržati, ali verujem i dalje da je dostižna."

